

KINH ĐẠI BẢO TÍCH

QUYỂN 92

Hán dịch: Đời Đại Đường, Tam tạng Pháp sư Bồ-đề-lưu-chí.

Pháp hội 25: PHÁT THẮNG CHÍ LẠC (Phần 2)

Khi ấy Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp đã xuất gia rồi, mà chưa được sức trí tuệ, nay muốn được thì nên xả bỏ pháp gì nên tu pháp gì, để cho tuệ lực, chưa sinh thì được sinh, tuệ lực đã sinh thì tăng trưởng?

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp đã xuất gia rồi, muốn tuệ lực được tăng trưởng, nên đối với lợi dưỡng biết rõ tội lỗi của nó và cần xả ly. Với những lỗi thích ồn náo nói chuyện thế tục, ưa ngủ nghỉ làm nhiều công việc, thích hý luận đều phải xa rời. Phải bỏ lợi dưỡng mà tập thiếu dục, bỏ nơi ồn náo mà thích vắng lặng, bỏ chuyện đời mà quán thật nghĩa, đầu hôm cuối đêm phải xa rời ngủ nghỉ, để quán sát tư duy tùy hành tu tập, xả bỏ các việc chúng và các hý luận mà tu đạo xuất thế, thương nhớ chúng sinh.

Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp đã xuất gia rồi, chưa được tuệ lực mà muốn được, thì phải bỏ và tu như vậy. Vì sao? Vì chẳng bỏ lợi dưỡng, để tu thiếu dục mà muốn sinh tuệ lực, chưa sinh muốn tăng trưởng tuệ lực đã sinh, thì chẳng bao giờ có. Chẳng bỏ ồn náo chẳng thích ở vắng lặng chẳng bỏ chuyện đời chẳng quán thật nghĩa, mà muốn sinh vào trường tuệ lực, cũng chẳng bao giờ có. Đầu hôm cuối đêm ham thích ngủ nghỉ chẳng giác ngộ nhiếp niệm tư duy, chẳng bỏ việc chúng, thích hý luận, chẳng tu đạo xuất thế, với chúng sinh chẳng thương nhớ, mà muốn sinh tuệ lực chưa sinh và trường tuệ lực đã sinh, cũng đều chẳng bao giờ có. Vì sao? Vì trí Bồ-tát lực từ nhân duyên sinh, nếu không nhân duyên thì trọn chẳng sinh được. Nhân duyên hòa hợp mới được sinh sức trí tuệ.

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Thế nào là lỗi của lợi dưỡng, nếu lúc quán sát hay khiến các Bồ-tát thích xa lìa chẳng phát sinh nhiệt não?

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp nên quan sát lợi dưỡng vì sinh tham dục; nên quan sát lợi dưỡng, vì lợi dưỡng làm hư mất chánh niệm sinh giận tức; nên quan sát lợi dưỡng, vì quan niệm được mất sinh ngu si; nên quan sát lợi dưỡng, vì hay sinh tâm cao thấp tật đố; nên quan sát lợi dưỡng vì ở nơi nhà thân hữu bồn sển, ham thích sinh cống hoặc; nên quan sát lợi dưỡng vì gây nên ưa thích sinh siểm nịnh; nên quan sát lợi dưỡng vì bỏ bốn Thánh chủng, không tâm quý; nên quan sát lợi dưỡng vì tất cả chư Phật chẳng cho phép, quen phóng dật sinh cao mạn; nên quan sát lợi dưỡng, vì bỏ thắng phước điền, khởi khinh mạn làm ma đấng; nên quan sát lợi dưỡng vì là căn bản các điều ác, mà phá hư các điều lành; nên quan sát lợi dưỡng vì nhiều sự tham trước như sương tuyết; nên quan sát lợi dưỡng vì ở nơi nhà thân hữu, xem chờ nhan sắc sinh ưu não; nên quan sát lợi

dưỡng, vì yêu mến đồ vật tổn hoại, bị lòng lo rầu nhiễu loạn; nên quan sát lợi dưỡng, vì đối với bốn Niệm xứ nhiều quên mất làm kém hao bạch pháp; nên quan sát lợi dưỡng, vì đối với bốn Chánh cần có nhiều sự thoái thất, hay khiến tất cả luận ngoại đạo thắng thế; nên quan sát lợi dưỡng, vì tự khoe nói đã được thần thông trí tuệ, sinh sự sai quấy; nên quan sát lợi dưỡng, vì trước sau mất lòng tin sinh lòng oán ghét; nên quan sát lợi dưỡng, vì giận ghét nhau nói lỗi lầm nhiều giác quán; nên quan sát lợi dưỡng vì lo sinh sống mà kinh doanh nghiệp đời, so tính suy tư giảm mất sự an lạc; nên quan sát lợi dưỡng vì với những căn lành, cho đến thiền định giải thoát Tam-muội Tam-ma-bát-đề, lòng như dâm nữ hay thoái thất; nên quan sát lợi dưỡng, vì bỏ rời trí đức đoạn đức, đọa vào các ác đạo địa ngục, súc sinh, ngạ quỷ; nên quan sát lợi dưỡng, vì cùng Đề-bà-đạt-đa và Ô-đà-lạc-ca đồng pháp đồng trụ, phải đọa ác đạo.

Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp quan sát tội lỗi của lợi dưỡng như vậy rồi, thích ưa thiếu dục chẳng sinh nhiệt nã. Vì sao? Vì Bồ-tát thiếu dục, thì chẳng sinh tất cả tội lỗi, có thể làm pháp khí thanh tịnh của Phật, chẳng liên quan tại gia hay xuất gia, an trụ ý nguyện chân thật tối thắng, chẳng làm ty hạ, cũng chẳng kinh sợ, vì rời lìa sự lo sợ đọa lạc ác đạo vậy, không gì che lấp được, vì bỏ sự say đắm, vì được thoát khỏi các cảnh giới ma, được tất cả chư Phật ngợi khen, chư Thiên và mọi người cũng sẽ kính mến, với các thiền định cũng chẳng nhiễm trước, vì an trụ biên tế vậy, lòng dạ chất trực không siểm nịnh, ở trong năm dục chẳng phóng dật vì thấy lỗi của nó, tu hành đúng pháp hay an trụ Thánh chủng, người đồng phạm hạnh cũng sẽ mến ưa.

Này Di-lặc! Nếu có trí Bồ-tát tuệ thông sáng ở nơi công đức này có thể biết như vậy, do ý nguyện thù thắng nên bỏ lợi dưỡng, do ý nguyện thù thắng an trụ thiếu dục, vì dứt tham ái mà phát khởi vậy.

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Thế nào gọi là lỗi ở trong ồn náo, lúc quan sát, Bồ-tát ở riêng vắng lặng chẳng sinh nhiệt nã.

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp nên quán sát lỗi của ồn náo có hai mươi thứ, lúc quán sát hay khiến Bồ-tát ở riêng vắng lặng chẳng sinh nhiệt nã.

Thế nào thích nơi ồn náo có hai mươi điều lỗi?

1. Chẳng hộ thân nghiệp.
2. Chẳng hộ khẩu nghiệp.
3. Chẳng hộ ý nghiệp.
4. Nhiều tham dục.
5. Thêm ngu si.
6. Ưa nói chuyện đời.
7. Rời lìa xuất thế.
8. Với phi pháp tôn trọng tu tập.
9. Bỏ lìa chánh pháp.
10. Thiên ma được dịp tiện.
11. Nơi hạnh bất phóng dật chưa từng tu tập.
12. Nơi hạnh phóng dật thường có lòng nhiễm trước.
13. Nhiều giác quán.
14. Tổn giảm đa văn.
15. Chẳng được thiền định.

16. Không có trí tuệ.
 17. Mau chóng được các phi phạm hạnh.
 18. Chẳng mển Phật.
 19. Chẳng mển Pháp.
 20. Chẳng mển Tăng.
- Đức Thế Tôn muốn tuyên lại nghĩa ấy nói kệ rằng:

*Bỏ rời những tham, sân
Chẳng ở nơi ồn náo
Nếu có chuyện ở đó
Là lỗi chẳng nên làm.
Kiêu mạn và giác quán
Đều do ồn náo sinh
Người không giới không hạnh
Khen tặng nơi ồn náo.
Kẻ ngu thích thế luận
Thoái thất Đệ nhất nghĩa
Phóng dật nhiều giác quán
Lỗi này chẳng nên làm.
Tỳ-kheo bỏ Đa văn
Ngôn luận chẳng đúng lý
Tổn giảm các Thiên định
Thường tư duy thế gian.
Người ham ưa tư duy
Làm sao được tịch tĩnh
Lòng họ thường phóng dật
Lìa hẳn các Chỉ quán.
Mau được phi phạm hạnh
Ồn ào không Luật nghi
Họ chẳng mển nơi Phật
Cũng chẳng mển Thánh chúng.
Vứt bỏ pháp lìa dục
Say mê lời phi pháp
Ta thường bỏ ngàn thân
Tay chân và đầu mắt.
Vì cầu đạo Vô thượng
Nghe pháp không chán đủ
Các người phi pháp này
Nghe chút ít liền bỏ.
Xưa ta làm quốc vương
Vì cầu bốn câu kệ
Cả vợ con của báu
Đều hay đem bố thí.
Nào có bậc Trí giả
Mà chẳng siêng nghe pháp
Ta thường bỏ tất cả*

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Những hý luận phi pháp.
Vì trong trăm ngàn kiếp
Khó được giải thoát vậy
Các ông nên ưa thích
Chỉ cầu pháp vi diệu.
Nếu người ưa giải thoát
Các công đức tối thắng
Những sự nghiệp thế gian
Đều chẳng nên hỏi đến.
Áo cơm không lợi tốt
Cũng chẳng chứng Niết-bàn
Nên ngợi khen tối thắng
Thiện lai, Tỳ-kheo!
Phải trải tòa mời ngồi
Cùng nhau nói pháp yếu
Thân người rất khó được
Tùy phần tu bạch pháp,
Đọc tụng và thiền định
Ông phải hỏi như vậy
Đức Phật nhập Niết-bàn
Chánh pháp sẽ hoại diệt.
Tỳ-kheo nhiều phóng dật
Ưa đông bỏ nhàn tịnh
Vì uống ăn lợi dưỡng
Ngày đêm luận sự đời.
Người ngu ở trong mộng
Kinh sợ và trôi dắm
Tự biết phạm tội nhiều
Sẽ đọa ba đường ác.
Nên sinh lòng hoan hỷ
Ở riêng chốn thanh nhàn
Hoặc ở A-lan-nhã
Chỉ cầu đạo Vô thượng.
Chẳng nên thấy lỗi người
Tự khoe tôn thắng nhất
Kiêu căng gốc phóng dật
Chớ khinh kẻ hạ liệt,
Họ ở trong chánh pháp
Lần lượt sẽ giải thoát.
Tỳ-kheo tuy phá giới
Mà sâu tin Tam bảo
Đây là nhân giải thoát
Chẳng nên lấy lỗi họ.
Khó dẹp phục tham, sân
Chớ kinh sợ phóng dật

*Thói quen nên phải vậy
Vì thế chẳng nên nói.
Nếu Tỳ-kheo thanh tịnh
Rình tìm lỗi của người
Rất là chẳng chân thật
Chẳng gọi tu chánh pháp
Người tu hành đúng pháp
Phải nên tự quan sát.
Chúng Tỳ-kheo cầu đạo
Bỏ rời ngôn luận ác
Thường dùng tâm hoan hỷ
Ở riêng chốn thanh nhàn.*

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Ham thích ồn ào, bèn có vô lượng tội lỗi như vậy, thoái thất công đức không được lợi ích, thêm lớn phiền não, sa đọa ác đạo, rời lìa bạch pháp. Nào có Bồ-tát cầu pháp lành được nghe tội lỗi này mà chẳng thích ở riêng chốn thanh nhàn.

Bạch Thế Tôn! Thế nào gọi là lỗi của sự nói chuyện đời, nếu lúc quan sát, Bồ-tát nên an trụ nghĩa quyết định, do quán sát nghĩa ấy mà chẳng sinh nhiệt não?

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp phải nên quán sát nói chuyện đời có hai mươi điều lỗi, lúc quán sát có thể làm cho Bồ-tát an trụ quyết định nghĩa, do quán nghĩa ấy mà chẳng sinh nhiệt não.

Những gì gọi là ưa nói chuyện đời có hai mươi điều lỗi?

1. Lòng sinh ngạo mạn, chẳng kính đa văn.
2. Ở nơi các tranh luận sinh nhiều chấp trước.
3. Mất chánh niệm tác ý đúng lý.
4. Làm chỗ chẳng nên làm thân nhiều tháo động.
5. Tâm cao hạ nhanh chóng thất thường tổn hoại pháp nhãn.
6. Tâm thường cương cường chẳng huân tu thiền định trí tuệ.
7. Nói phi thời bị ngôn luận ràng buộc.
8. Chẳng thể kiên cố chứng Thánh trí.
9. Chẳng được Thiên Long cung kính.
10. Bị người biện tài thường có lòng khinh rẻ.
11. Bị người thân chứng quở trách.
12. Chẳng an trụ chính tín thường có lòng hối hận.
13. Lòng nhiều nghi hoặc dao động chẳng an.
14. Như hàng xướng kỹ âm thanh khéo.
15. Nhiễm trước các dục lạc theo cảnh lưu chuyển.
16. Chẳng quan sát chân thật, phỉ báng chánh pháp.
17. Có mong cầu điều chi, thường chẳng được toại nguyện.
18. Tâm chẳng điều thuận bị người chê bỏ.
19. Chẳng biết pháp giới tùy thuận ác hữu.
20. Chẳng rõ các căn hệ thuộc phiền não.

Này Di-lặc! Đây là hai mươi điều lỗi do ưa nói chuyện đời mà Bồ-tát nên quán sát.

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Bấy giờ, Đức Thế Tôn muốn tuyên lại nghĩa ấy mà nói kệ rằng:

*Kiều ngạo nơi đa văn
Chấp trước các tranh luận
Mất niệm, chẳng chánh biết
Đây là lỗi chuyện đời.
Xa rời chánh tư duy
Thân tâm chẳng tịch tĩnh
Thoái thất nơi pháp nhãn
Đây là lỗi chuyện đời.
Tâm họ chẳng điều thuận
Xa rời Xa-ma-tha
Và Tỳ-bát-xá-na
Đây là lỗi chuyện đời.
Chẳng tôn kính Sư trưởng
Ưu thích các thế luận
Trí tuệ chẳng kiên cố
Đây là lỗi chuyện đời.
Chư Thiên chẳng cung kính
Long thần cũng như vậy
Thoái thất nơi biện tài
Đây là lỗi chuyện đời.
Bậc Thánh thường quở trách
Các người đam mê ấy
Luống uống thọ mạng mình
Đây là lỗi chuyện đời.
Các hành đều khuyết giảm
Xa lìa đại Bồ-đề
Mạng chung sinh ưu nã
Đây là lỗi chuyện đời.
Nghĩ hoặc tâm dao động
Như gió thổi động cỏ
Trí tuệ chẳng kiên cố
Đây là lỗi chuyện đời.
Ví như người ca xướng
Khen nói là dũng kiện
Người ấy cũng như vậy
Đây là lỗi chuyện đời.
Chạy theo ngữ ngôn đời
Nhiễm trước các cảnh dục
Thường làm những tà đạo
Đây là lỗi chuyện đời.
Mong cầu lòng chẳng toại
Siểm nịnh nhiều tranh luận
Xa rời các Thánh hạnh
Đây là lỗi chuyện đời.*

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Người ngu được chút lợi
Lòng họ thường dao động
Như khỉ vượn tháo nhiễu
Đây là lỗi chuyện đời.
Nhiều thoái thất trí tuệ
Không có lòng giác ngộ
Bị kẻ ngu nhiếp trì
Đây là lỗi chuyện đời.
Mê hoặc nơi mắt, tai
Cho đến ý cũng vậy
Thường cùng phiền não chung
Đây là lỗi chuyện đời.
Kẻ ngu ưa chuyện đời
Trọn đời thường uống phí
Chẳng bằng suy một nghĩa
Được lợi ích vô biên.
Ví như vị ngọt mía
Dù chẳng rời vỏ đốt
Mà được vị ngọt ngon
Vỏ đốt như nói chuyện,
Nghĩa lý như vị ngọt
Vì thế bỏ hư ngôn
Suy gẫm nơi thật nghĩa
Trí tuệ của Bồ-tát
Hay biết lỗi chuyện đời
Nên thường thích suy gẫm
Công đức Đệ nhất nghĩa.
Pháp vị và nghĩa vị
Giải thoát vị đệ nhất
Ai là người có trí?
Mà lòng chẳng ưa thích .
Vì thế nên phải bỏ
Các ngôn luận vô lợi
Thường ưa siêng suy gẫm
Đệ nhất nghĩa thù thắng.
Pháp đệ nhất như vậy
Được chư Phật ngợi khen
Vì thế người trí sáng
Nên vui siêng tu tập.

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Như Lai khéo hay nói lỗi của chuyện thế gian và công đức lợi ích suy gẫm nghĩa thù thắng, nào có Bồ-tát chí cầu trí tuệ chân thật của Phật mà lại còn ưa chuyện trò sự đời hư cuống.

Bạch Thế Tôn! Thế nào là lỗi của ngu ngốc, nếu lúc quán sát, Bồ-tát phải phát khởi tinh tấn chẳng sinh nhiệt não như thế nào?

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp nên quán sát ngũ ngũ, có hai mươi điều lỗi, lúc quán sát có thể làm cho Bồ-tát phát khởi tinh tấn ý nguyện chẳng mỗi. Này Di-lặc! Những gì là hai mươi điều lỗi do ham ngũ ngũ?

1. Giải đãi lười nhác.
2. Thân thể trầm trọng.
3. Nhan sắc tiều tụy.
4. Thêm tật bệnh.
5. Hơi nóng ẩm kém yếu.
6. Ăn chẳng tiêu hóa.
7. Thân thể sinh mụn ghẻ.
8. Chẳng siêng tu tập.
9. Thêm lớn ngu si.
10. Trí tuệ yếu kém.
11. Da dẻ đen đui.
12. Phi nhân chẳng kính.
13. Việc làm ngu độn.
14. Phiền não ràng buộc.
15. Phiền não che lấp tâm trí.
16. Chẳng thích pháp lành.
17. Bạch pháp tổn giảm.
18. Làm việc hạ tiện.
19. Ghét ganh tinh tấn.
20. Bị người khinh rẻ.

Này Di-lặc! Đây là hai mươi điều do lỗi ngũ ngũ do Bồ-tát quán sát. Bấy giờ, Đức Thế Tôn nói kệ rằng:

*Không kiềm chế được mình
Giải đãi ít kham nhận
Nhan sắc không tươi sáng
Là lỗi ưa ngũ ngũ.
Người ấy nhiều bệnh não
Tích tập nhiều phong nhiệt
Bốn đại ngược trái nhau
Là lỗi ưa ngũ ngũ.
Ăn uống không tiêu hóa
Thân thể không sáng đẹp
Tiếng nói chẳng trong suốt
Là lỗi ưa ngũ ngũ.
Thân họ sinh ghẻ chốc
Ngày đêm thường say ngủ
Các trùng độc nảy sinh
Là lỗi ưa ngũ ngũ.
Thoái thất hạnh tinh tấn
Thiếu hột các cửa báu
Nhiều mộng không giác ngộ*

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Lười si mê thêm lớn
Thích ưa các kiến chấp
Lửa mạnh khó đối trị
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Tổn giảm các trí tuệ
Thêm lớn các ngu si
Chí ý thường hạ liệt
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Họ ở A-lan-nhã
Mà lòng thường biếng lười
Quý thân được tiện lợi
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Mù mờ mất chánh niệm
Phúng tụng chẳng thông thuộc
Thuyết pháp nhiều lãng quên
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Do si sinh mê lầm
An trụ trong phiền não
Lòng họ chẳng an vui
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Công đức đều tổn giảm
Thường sinh lòng lo buồn
Thêm lớn các phiền não
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Xa rời các bạn lành
Cũng chẳng cầu chánh pháp
Thường đi trong phi pháp
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Chẳng mong cầu pháp lạc
Tổn giảm các công đức
Xa rời các bạch pháp
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Tâm người ấy khiếp nhược
Ít khi có hoan hỷ
Tay chân thường ồm gầy
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Tự biết mình giải đãi
Ghét ganh người tinh tấn
Thích rao nói lỗi người
Là lỗi ưa ngủ nghỉ.
Người trí hiểu lỗi ấy
Thường xa rời ngủ nghỉ
Kẻ ngu thêm kiến chấp
Vô ích tổn công đức.

*Người trí thường tinh tấn
Siêng tu đạo thanh tịnh
Thoát khổ được an lạc
Chư Phật thường ngợi khen.
Các kỹ nghệ thế gian
Và công xảo xuất thế
Đều do sức tinh tấn
Người trí phải tu tập.
Nếu người hướng Bồ-đề
Biết rõ lỗi ngủ nghỉ
An trụ sức tinh tấn
Giác ngộ sinh hổ thẹn.
Vì thế những người trí
Thường sinh lòng tinh tấn
Bỏ rời sự ngủ nghỉ
Giữ gìn giống Bồ-đề.*

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Kẻ ưa ngủ nghỉ có vô lượng lỗi lầm như vậy. Nếu người nào được nghe mà chẳng sinh lòng lo lắng nhàm lìa, để phát khởi tinh tấn, nên biết rằng người này rất ngu si.

Nếu Bồ-tát có chí cầu Vô thượng Bồ-đề, nghe nói cú nghĩa chân thật công đức lợi ích như vậy, mà đối với pháp lành chẳng phát khởi tinh tấn an trụ các phần Bồ-đề, lại sinh lòng giải đãi, thì không bao giờ có.

Bạch Thế Tôn! Thế nào là lỗi trong các công việc mà lúc quan sát khiến các Bồ-tát chẳng kinh doanh nó?

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp phải nên quan sát người thích công việc kinh doanh, có hai mươi điều lỗi, lúc quan sát như vậy có thể làm cho Bồ-tát chẳng kinh doanh nó, mà siêng tu tập Phật đạo.

Những gì là hai mươi lỗi về công việc kinh doanh?

1. Ham thích nghiệp hạ liệt thế gian.
2. Bị các Tỳ-kheo chuyên đọc tụng tu hành khinh rẻ.
3. Bị các Tỳ-kheo siêng tu thiền định quở trách.
4. Tâm thường phát khởi nghiệp sinh tử lưu chuyển từ vô thủy.
5. Luống thọ sự cúng thí của các cư sĩ có tín tâm.
6. Lòng tham ưa tài vật.
7. Thường ưa rộng mở sự vụ thế gian.
8. Tưởng nhớ gia nghiệp mà lòng thường lo lắng.
9. Tánh tình hung dữ phát ngôn thô lỗ.
10. Lòng thường tưởng nhớ gia nghiệp.
11. Ham thích món ngon thêm lớn tham dục.
12. Các nơi không lợi dưỡng thì chẳng sinh lòng hoan hỷ.
13. Hay sinh nghiệp nào hại chướng ngại.
14. Thường ưa thân cận các Ưu-bà-tắc và Ưu-bà-di.
15. Chỉ nhớ ăn mặc, để cho ngày đêm luống qua vô ích.

16. Luôn hỏi việc làm ăn thế gian.
 17. Thường ưa nói lời phi pháp.
 18. Cậy mình làm công việc kinh doanh mà sinh kiêu mạn.
 19. Chỉ tìm lỗi người, mà chẳng tự quan sát mình.
 20. Đối với người thuyết pháp, ôm lòng khinh rẻ.
- Này Di-lặc! Đây là hai mươi lỗi về việc thích kinh doanh mà Bồ-tát nên quán sát.
Bấy giờ, Đức Thế Tôn nói kệ rằng:

*An trụ nghiệp hạ liệt
Rời xa hạnh thù thắng
Thoái thất lợi ích lớn
Ấy là lỗi các việc.
Bị các đại Tỳ-kheo
Tụng kinh và tham thiền
Khinh khi và quở trách
Ấy là lỗi các việc.
Thường tạo nghiệp sinh tử
Xa rời nhân giải thoát
Nhận tín thí uổng phí
Ấy là lỗi các việc.
Thích nhận các của báu
Chẳng được thì lo khổ
An trụ hạnh hạ liệt
Ấy là lỗi các việc.
Người ấy nhiều ái nhiễm
Qua lại nhà dâm nữ
Như chim chui vào lồng
Ấy là lỗi các việc.
Thường lo râu gia nghiệp
Luôn ôm lòng nóng khổ
Lời nói người chẳng tin
Ấy là lỗi các việc.
Chẳng thích nghe Thầy dạy
Chống trả lại khinh tiện
Hủy phạm giới thanh tịnh
Ấy là lỗi các việc.
Lòng họ nhiều nhớ tưởng
Siêng toan lo nghiệp đời
Chẳng thể tu định tuệ
Ấy là lỗi các việc.
Lòng tham thường hỷ hừng
Thích ưa những ngon đẹp
Không hề biết tri túc
Ấy là lỗi các việc.
Được lợi lòng vui mừng
Mất lợi lòng buồn lo*

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Tham lãn không Từ tâm
Ấy là lỗi các việc.
Hại người không xót thương
Thêm lớn những nghiệp ác
Dây ai cột chặt nhau
Ấy là lỗi các việc.
Xa rời các Sư trưởng
Gần gũi các bạn dữ
Chê đuổi người trì giới
Ấy là lỗi các việc.
Ngày đêm không tưởng khác
Chỉ nhớ đến ăn mặc
Chẳng thích các công đức
Ấy là lỗi các việc.
Thường hỏi chuyện thế gian
Chẳng ưa lời xuất thế
Say mê các tà thuyết
Ấy là lỗi các việc.
Tự thị biết công việc
Khinh mạn các Tỳ-kheo
Chẳng khác kẻ cuồng say
Ấy là lỗi các việc.
Thường rình tìm lỗi người
Chẳng thấy lỗi của mình
Khinh chê người có đức
Ấy là lỗi các việc.
Người ngu si như vậy
Không có phương tiện hay
Khinh mạn người thuyết pháp
Ấy là lỗi các việc.
Sự nghiệp hạ liệt ấy
Có đủ những lỗi lầm
Đâu có người trí tuệ
Lại ưa học tập nó.
Nghiệp thanh tịnh thù thắng
Đầy đủ các công đức
Đây là chỗ người trí
Ưa thích thường học tập.
Nếu kẻ ưa sự đời
Người trí nên quở trách
Như người bỏ bẫy bấu
Tham lấy những sỏi đá.
Thế nên người trí sáng
Nên bỏ sự nghiệp đời
Phải cầu pháp thắng thượng

Chư Phật thường khen ngợi.

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát ấy bỏ rời hạnh nghiệp tinh tấn thù thắng, mà phát khởi công việc hạ liệt của thế gian, nên biết họ là kẻ kém trí, giác tuệ cạn kém.

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Nay ta bảo thật ông: Nếu có Bồ-tát chẳng tu công hạnh, chẳng dứt phiền não, chẳng tập thiền tụng kinh, chẳng cầu Đa văn, ta gọi người ấy chẳng phải người xuất gia.

Này Di-lặc! Nếu có người siêng tu công hạnh trí đoạn, trí xuất sinh, trí thành tựu, chẳng làm các nghiệp thế gian, ta gọi người này an trụ trong lời dạy Như Lai. Nếu là Bồ-tát thì chẳng nên ưa làm mọi việc thế gian. Nếu ưa làm thì ta gọi là kẻ an trụ sinh tử. Vì thế nên các Bồ-tát phải rời xa.

Này Di-lặc! Nếu có Bồ-tát kinh doanh nhiều công việc, xây tạo tháp bảy báu khắp cõi đại thiên cũng chẳng làm cho ta hoan hỷ, cũng chẳng phải cung kính cúng dường ta.

Này Di-lặc! Nếu có Bồ-tát ở nơi pháp tương ứng với Ba-la-mật-đa, cho đến thọ trì một bài kệ bốn câu, rồi đọc tụng tu hành giảng nói cho người, đây nói là cung kính cúng dường ta. Vì sao? Vì chư Phật Bồ-đề, từ Đa văn mà xuất sinh chớ chẳng phải từ các việc thế gian.

Này Di-lặc! Nếu Bồ-tát kinh doanh nhiều công việc khiến các Bồ-tát trì tụng tu hành giảng thuyết công việc đồng kinh doanh, nên biết đó là tăng trưởng nghiệp chướng không có phước lợi. Vì sao? Vì ba thứ phước nghiệp đã được nói, đều từ trí tuệ mà phát sinh. Vì thế nên Bồ-tát công việc kinh doanh, đối với các Bồ-tát trì tụng tu hành diễn thuyết, chẳng nên làm chướng ngại. Các Bồ-tát trì tụng diễn thuyết đối với các Bồ-tát tu thiền định chẳng nên làm chướng ngại lưu nạn.

Này Di-lặc! Công việc kinh doanh của các Bồ-tát trong Diêm-phù-đề nên cúng dường thân cận thừa sự một Bồ-tát đọc tụng tu hành diễn thuyết. Các Bồ-tát trong Diêm-phù-đề đọc tụng tu hành diễn thuyết nên thân cận thừa sự cúng dường một Bồ-tát chuyên cần tu thiền định. Thiện nghiệp như vậy được Như Lai tùy hỷ, được Như Lai cho phép. Nếu thừa sự cúng dường Bồ-tát siêng tu trí tuệ sẽ được phước đức vô lượng. Vì sao? Vì nghiệp trí tuệ là vô thượng tối thắng siêu hơn tất cả hành nghiệp trong ba cõi. Vì thế nên có Bồ-tát nào phát khởi tinh tấn thì nên siêng tu tập trí tuệ.

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Đức Như Lai đã khéo nói những lỗi lầm của hàng Bồ-tát sơ nghiệp thích ồn ào, nói chuyện thế gian, ngủ nghỉ và nhiều công việc.

Bạch Thế Tôn! Thế nào là lỗi của hý luận, mà khi quan sát khiến các Bồ-tát sẽ an trụ tịch tĩnh, không có những tranh luận.

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Hàng Bồ-tát sơ nghiệp hý luận có vô lượng, vô biên lỗi lầm, nay ta lược nói hai mươi lỗi. Những gì là hai mươi lỗi?

1. Hiện tại sinh nhiều khổ não.
2. Tăng trưởng sân khuể thoái thất nhẫn nhục.
3. Bị kẻ oán thù làm hại.
4. Ma và dân ma đều vui mừng.
5. Căn lành chưa sinh đều chẳng sinh.
6. Căn lành đã sinh hay bị thoái thất.

7. Thêm lòng oán ghét đấu tranh.
 8. Gây nghiệp địa ngục ác thú.
 9. Sẽ mắc quả xấu ác.
 10. Lưỡi chẳng dịu mềm nói năng cộc cằn.
 11. Giáo pháp được thọ chẳng thể ghi nhớ.
 12. Với kinh chưa từng nghe khi nghe không hiểu được.
 13. Bị chư Thiện tri thức bỏ rời.
 14. Mau gặp các ác tri thức.
 15. Tu hành đạo hạnh khó được xuất ly.
 16. Thường phải nghe lời không vừa ý.
 17. Sinh vào chỗ nào cũng nhiều nghi lầm.
 18. Thường sinh chỗ nạn chẳng được nghe chánh pháp.
 19. Tu hành bạch pháp thì bị chướng ngại.
 20. Chỗ thọ dụng bị nhiều oán ghét.
- Này Di-lặc! Bồ-tát ham hý luận có hai mươi lỗi như vậy.
Đức Thế Tôn lại nói kệ rằng:

*Hiện đời thường khổ não
Mất nhãn nhiều sân hận
Oán thù sinh lòng hại
Là lỗi ưa hý luận.
Ma và quyến thuộc ma
Đều sinh lòng hoan hỷ
Hư mất các pháp lành
Là lỗi ưa hý luận.
Lành chưa sinh chẳng sinh
Thường ở trong đấu tranh
Gây tạo nghiệp ác đạo
Là lỗi ưa hý luận.
Thân hình nhiều thô xấu
Sinh vào nhà hạ liệt
Phát ngôn lời bừa bãi
Là lỗi ưa hý luận.
Nghe pháp chẳng nhớ được
Hoặc nghe chẳng lọt tai
Thường xa rời bạn lành
Là lỗi ưa hý luận.
Gặp gỡ các bạn ác
Tu hành khó ra khỏi
Thường nghe lời trái ý
Là lỗi ưa hý luận.
Tùy họ sinh chỗ nào
Thường ôm lòng nghi lầm
Chẳng hiểu được giáo pháp
Là lỗi thích hý luận.
Thường sinh trong tám nạn*

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Xa rời chỗ không nạn
Có đủ sự vô ích
Là lỗi ưa hý luận.
Pháp lành nhiều chướng ngại
Hư mất chánh tư duy
Thọ dụng bị oán ghét
Là lỗi ưa hý luận.
Các lỗi lầm như vậy
Đều do nơi hý luận
Vì thế nên người trí
Phải mau xa rời nó.
Những người ưa hý luận
Khó chứng đại Bồ-đề
Vì thế nên người trí
Cũng chẳng nên thân cận.
Chỗ hý luận tranh cãi
Phát sinh nhiều phiền não
Người trí phải xa rời
Cách xa trăm do-tuần,
Cũng chẳng cất nhà ở
Gần những chỗ hý luận
Vì thế người xuất gia
Chẳng ở nơi tranh luận.
Xuất gia không ruộng nhà
Vợ con và tôi tớ
Cũng không có chức vị
Cớ chi sinh tranh luận?
Xuất gia ở tịch tĩnh
Thân mặc toàn Pháp phục
Tiên thân đều kính thờ
Phải tu tâm nhẫn nhục
Những người ưa hý luận
Thêm lớn lòng độc hại
Sẽ phải đọa ác thú
Vì thế phải nhẫn nhục.
Giám cầm và xiềng xích
Hình phạt và đánh khảo
Các sự khổ như vậy
Đều do nơi tranh luận.
Những người ưa hý luận
Thường gặp ác tri thức
Danh tiếng bị hư mất
Luôn không lòng hoan hỷ.
Nếu người bỏ tranh luận
Không ai rình gắp díp

*Quyển thuộc chẳng trái lìa
Thường được gặp bạn lành.
Nơi đạo được thanh tịnh
Nghiep chứng hết không thừa
Xô dẹp các quân ma
Siêng tu hạnh nhẫn nhục.
Tranh luận nhiều tội lỗi
Không tranh nhiều công đức
Nếu là người tu hành
Phải an trụ nhẫn nhục.*

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Hy hữu thay! Bạch Thế Tôn! Có thể khéo nói lỗi lầm hý luận như vậy, khiến các Bồ-tát sinh lòng giác ngộ.

Bạch Thế Tôn! Đời mạt thế sau trong năm trăm năm, có Bồ-tát nghe nói lỗi hý luận như vậy, thường sinh lòng ưu hối rời lìa phiền não chẳng?

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Đời mạt thế sau trong năm trăm năm, ít có Bồ-tát hay sinh ưu hối lìa phiền não, có nhiều Bồ-tát tâm cương cứng chẳng tôn kính nhau, ôm lòng tăng thượng mạn, phải trái lẫn nhau, họ nghe nói nghĩa lý sâu xa công đức thù thắng như vậy, dù họ thọ trì đọc tụng diễn thuyết, nhưng vì nghiệp chướng sâu nặng nên chẳng sinh được công đức thù thắng, nên họ chẳng tin, nghi hoặc kinh điển này rồi, chẳng còn thọ trì diễn thuyết. Bấy giờ, ma Ba-tuần thấy sự ấy, muốn gạt gẫm liền hiện hình Tỳ-kheo đến chỗ họ bảo rằng: “Các kinh điển ấy là do người thế tục giỏi văn từ chế tạo ra, chẳng phải do Như Lai tuyên nói. Vì sao? Vì công đức lợi ích trong kinh ấy nói các vị đều chẳng được. Do lời gạt gẫm của ma Ba-tuần mà họ sinh lòng nghi hoặc đối với Khế kinh sâu xa, tương ứng với nghĩa lợi tánh không này rồi, phát khởi tranh luận chẳng còn thọ trì, đọc tụng, diễn thuyết.

Này Di-lặc! Các người ngu si ấy chẳng biết được rằng, do nghiệp chướng của họ nên chẳng được công đức thù thắng, lúc nghiệp chướng tiêu rồi họ quyết định sẽ được.

Bồ-tát Di-lặc bạch:

–Bạch Thế Tôn! Như Phật đã nói công đức lợi ích của Đức Phật A-di-đà và thế giới Cực lạc. Nếu có chúng sinh phát mười tâm nguyện, tùy mỗi tâm nguyện niệm A-di-đà Phật, khi mạng chung người ấy sẽ được vãng sinh thế giới Cực lạc.

Bạch Thế Tôn! Những gì là phát mười tâm nguyện, do tâm ấy niệm Phật A-di-đà mà sẽ được vãng sinh thế giới Cực lạc của Đức Phật ấy?

Đức Phật dạy:

–Này Di-lặc! Mười tâm nguyện như vậy chẳng phải kẻ phàm phu bất thiện đủ phiền não mà phát được.

Những gì là mười tâm nguyện?

1. Đối với tất cả chúng sinh phát khởi tâm đại Từ không làm tổn hại.
2. Đối với tất cả chúng sinh phát khởi tâm đại Bi không làm bức não.
3. Đối với chánh pháp của Phật phát khởi tâm ưa thích thủ hộ chẳng tiếc thân mạng.
4. Đối với tất cả pháp phát sinh thắng nhẫn không có tâm chấp trước.
5. Phát tâm nguyện thanh tịnh cung kính tôn trọng chẳng tham lợi dưỡng.

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

6. Phát tâm cầu Phật Nhất thiết chủng trí không hề quên mất bất luận thời gian nào.

7. Đối với tất cả chúng sinh phát tâm tôn trọng cung kính không hạ liệt.

8. Chẳng ham thế luận đối với Bồ-đề phần sinh tâm quyết định.

9. Tâm thanh tịnh trồng các căn lành không tạp nhiễm.

10. Đối với chư Phật Như Lai rời bỏ các tướng phát khởi tâm tùy niệm.

Này Di-lặc! Đây là mười tâm nguyện. Do phát mười tâm nguyện ấy mà Bồ-tát sẽ được vãng sinh thế giới Cực lạc của Đức Phật A-di-đà.

Này Di-lặc! Trong mười tâm nguyện ấy, tùy thành tựu một tâm nào rồi muốn thích sinh về thế giới Cực lạc của Phật A-di-đà, nếu người này chẳng được vãng sinh thì không bao giờ có.

Tôn giả A-nan bạch rằng:

–Hy hữu thay! Thế Tôn hay khai thị diễn nói công đức chân thật của Như Lai, phát khởi chí nguyện thù thắng của Bồ-tát.

Bạch Thế Tôn! Kinh này sẽ đặt tên là gì? Chúng con sẽ thọ trì như thế nào?

Đức Phật dạy:

–Này A-nan! Kinh này tên là kinh Phát Khởi Bồ-tát Chí Nguyện Thù Thắng, cũng gọi là kinh Bồ-tát Di-lặc Sở Vấn. Các ông nên thọ trì như vậy.

Đức Phật nói kinh này rồi, Bồ-tát Di-lặc và chúng Thanh văn tất cả thế gian, Trời, Người, A-tu-la, Càn-thát-bà... nghe lời Phật dạy, đều rất vui mừng tín thọ phụng hành.

